

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÓNYA.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasábs peti sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzetű hirdetések alkuzsaszintjaitól isron veltetek fel. Bélyegdíj minden külön beigatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámt magában foglaló udonság sora 30 kr.
Nyiltított közlemények minden peti sora 50 krajczár.

Hirdetések félvételnek a szerkesztésben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. a.)

Kéziratok nem adnánk vissza.

szállásolt csapatai
osítására.

Az évi szükséglet az alábbi kimutatott elemi cikkekből körülbelül áll	
Bánatpénz	
840 zabból	kenyérre
mmásza	zahra
a következő cikkekre	
forint	
és honvédségi	
81	10351
	165
	2692
	2985
	2370
szágotak, tar-	
dek számára	
Az átadásra igényezett összes mennyiségnek értéke után 5 százalékkal számított összegből áll.	

lap 1892. június

szükségletére foglaltatnak és a állomásokon levő és pedig: nyomatott invenként 4 zászlóalj és huszár-

ivonat.

alatti készítésére, mely a pandom e jónak bizonyult

100 litr. o. é. Készítésre szükséges gyártmányfort ko-

aritás érhető el fe-

alaknak kellemes erőtel-

100 kr. 1000-1000 literre

szilvapálínka, törköly fü-

fülmulhatlan minőségben.

OLY FÜLÖP

gyára PRAGABAN.

3-50.

tin

tők

Előfizetési árak
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . 10 frt - kr.
Félévre . . . 5 " " "
Negyedévre . . . 2 " 50 " "
Egy órára . . . 1 " " "**Egyes szám 4 kr.**

Alap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Teleki K. Lajos könyvkereskedésében, és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. alatt.)

Hősök napja.

Debreczen, aug. 2.

Fonjatok koszorút Debreczen leányi s tegyétek le azt a hősök sirhalmára! Honvéd-temetőben suttogó ákácok te rólad regélnék szent hazaszeretét!

Egykor itt a rónán mennydörgött az ágyú, hős rohammal tört a honvédhad előre, tenger-ellenséggel bátran szembe szállott, bátran, mint hajdan a háromszáz spártai!

Tüneményes napok, tüneményes évek! Hősi tetteiket félvilág bámulta. A magyar dicsőség fölragyogott újra!

Szabadság! Itt hordák véres zászlóidat! A zászlók lengését diadal kísérte, emlékeztek-e még ezen diadala?

Érczkaru bajnokok üzték szét az elent, magasan lengett a háromszínű zászló, meghátrált előtte a zarnokság színe. Branyiszko bérceztől Budavár ormáig fölhangzott a büszke diadalkiáltás.

Hulló csillagokban, repülő felhőben, szellő sóhajában, erdő zugásában megzendült a magyar dicsőség visszhangja!

Viharként jött aztán az észak zarnok, ellepte tábora küzdő nemzetünket s kit le nem győzhetett fegyver és erőszak: bukásba sodorta áruló vezére!

A rónán, hol lenge délibáb hullámközött, ott kelt végsőfára magyar az orosz-szal, a kis honvéd-sereg ott küzdött napestig s gyászt, pusztulást hozott reá az alkonyat!

Eltűnt a dicsőség s a hanyatló zászlón ott ragyogott még az alkonyi nap fénye, vérpisros sugárral enyelgővén azt körül . . . A róna téreit vér festé pirórra, honvéd bajnokoknak drága és szent vére!

E vérben fogamzik, e vérben fakadt ki üldözött szabadság legszebbik virága! Hosszu és kemény tél nem fagyasztá azt meg, nem hervasztá el azt a zarnokság szele, levele mindig zöld s állony-puha kelyhe csillogó harmattal s állattal van tele.

Itt e temetőben, melynek sirhalmára bölíngató ákác hint gyöngéden árnyat, dúló csaták után itt nyugosznak békén a magyar szabadság elhullott v. ézi!

Szent hely ez! Vándor, ha utad erre téved: szent kegyelletté nézd e temető-teret. — Imádkozzál, mintha csak templomban lennél s ejts egy forró könyvet a szentelt hantokra!

Jertek ide, jertek, új korszak születési, tanuljatok itten hazaszeretetet! A kegyelet őrsi, vihar megkiméli, hol a szabadságharc vitézi pihennek s álmoldoznak békén, a temető-teret.

Fonjatok koszorút Debreczen leányi! Tegyétek le azt a hősök sirhalmára!

Hősök emléke.

(Emlékbeszéd. Irta és az 1849. aug. 2-iki debreczeni csatában elhullott magyar hősök sírja felett 1892. aug. 2-án elmondta: **Díóségi Mihály**.)

T. Polgártársaim! Nagy temetőben állunk. Küzdelemteljes csatában elhullott magyar hazafiak sötét temetője e hely. Midőn itt megállunk s széttekintünk a sírhalmokon, melyekben a mi felejtethetetlen, drága halottaink, a szabadságharc emez utolsó lehullott csillagai aluszak csendes siri álmukat: szent vágyakozással kérdezzük meg e temetőben nyiló kicsiny virágoktól: hol, melyik siron nőtettek, melyik dicső porában fakadt fel drága tavaszotok? és sóhajtozva kérdezzük meg a fák lombjai között suhogva tovalebbő szellőt: honnan jöttél, melyik hős sírja felett zendített meg altató danát, hogy portestének álmát megédesítsed?!

T. Polgártársaim! Nem mondhatjuk, hogy

valaha látni látta volna temetőben megmozdulni a sírokat, sírokban a koporsókat, koporsókban a csontokat s csontokban a megfagyott velőt. . . . mégis érezzük, hogy itt a sírok megnyílnak; azok mélyéről az elporladt csontok, velők századokát túlélő szellemei törnek fel s lebbentik meg e tájon tova suhanva fényes szárnyukat!

Érezzük, hogy a szellem-ajkak forró csókjai érintik homlokainkat s az üdvözlő csók tüzeben összeolvad lelkünk! Érezzük, hogy a megnyitott szellemajkak ércszavaikkal szabadságot dalolnak a szellő merengő suhogásába, hogy hennünk, kik szívünkben az emlékezet s a hazaszeretet felgyuladt tüzevel közeledtünk e szent helyre, a haza igazi szeretetére s méltó tisztelőre itt tanulsanak és mintegy varázslátra megnépesül az egész táj s érezzük valóban, hogy közöttünk vannak a 43 évvel ezelőtt porba omlott dicső hősök szellemei!

És e találkozás lelkünknek olyan jól esik! . . . Ha akarnék sem tagadhatnók el, hogy e sírokból kedves halottaink alusznak; ha akarnók sem tagadhatnók el, hogy nekünk e sírokhoz kizárandokolni elmulaszthatatlan kötelességünk.

Oh, mert ezek a dicsők hullatták el vérüket ama forrón imádott szent örökségért, melynek osztályosa a mi szívünk is; ezek haltak meg azért az évezredek, magyar jogért, melynek neve: **m a g y a r s z a b a d s á g!** — Ezért szent oltár előttünk a ti sírokat, hol évente a hű emlékezet s forró hazaszeretet tüzevel áldozunk éretteket, szebb kor estalkonyán dicső halált halt férfiak! Ide vonz e helyre szívünk-lelkünk, hogy veletek beszéljünk, sírjaitok felett elrebejük áldó imádságainkat s megszenteljünk poraitokat! . . .

T. Polgártársaim! Midőn lelkünk e sírokon elmereng, önkénytelenül óhajtja felidézni a viharos múlt örökre ragyogó jelenéseit; önkénytelenül vissza vágyik lelkünk abba a fényes, csodás jelenbe, midőn ezen dicsőteljes hantok alatt szendergő harcziák ércz-szava, ágyudőreje s kardvillanása áradt el erejével, fényével e mezőkön, melyek itt városunk alatt elterülnek. Jertek, gyujtsuk fel az emlékezet varázsszővőtnéket, idézzük fel a múlt eseményeit, hőseit s tanuljunk ezek iránt méltó tiszteletet, hazánk iránt forró szeretetet!

A csatát, mely ezelőtt 43 évvel itt e mezőkön folyt le, s melynek elhullott hősei itt alusznak, városunkról «debreczeni csata» néven nevezi és tárgyalja a történelem.

Ez a csata volt a magyar szabadságharc legutólsó fellobbant fákljatyúze.

Nagy Sándor honvéd tábornok ezelőtt 43 évvel aug. 2-án hajnali 3 órakor érkezett meg Hadház felől Debreczen alá, e mezőkre, melyek itt szemünk előtt elterülnek. — Az itt letelepülő sereg vonulása első percze óta igeszorogatottabb helyzetben volt. Görgeit Észak Magyarországból, Balassa-Gyarmattól ez a sereg kísérte, mint annak hátréde; s az utána nyomuló orosz erő által üzetve, a tikkasztó nyári hőségben rendkívüli gyors meneteket téve, éhen, szomján, összetörödvé érkezett a város alá. Komáromnál még 7000 főt számlált, s mire idáig ért, a szenvedés 5000-re apaszította le. Jól tudta a legutólsó honvéd is, mert a táborban közbeszéd tárgyat képezte, hogy tábornoka s Görgei között összeütközés, ennek következtében meghasonlás támadt; — tudta, érezte, hogy szenvedéseinek oka e meghasonlás: mégis tántoríthatatlan maradt véres kardjához s összetépett zászlójához, nem szólt, csak sohajtott, nem panaszkodott, nem zugolódt, pedig szíve fájt, vértét!

Nagy Sándor a reá várakozó Korponai ezredes 2000 emberből s 7 ágyuból álló hadával egyesítette seregét s összes hadi ereje 7000 embert s 41 ágyút foglalt magában.

Reggel 9 órakor veszi a V.-Pércsen állomásozó Görgeitől a parancsot, hogy az el-

lenséget Debreczen alatt bejárva, azt minden áron tartóztassa fel; az a sereg, mint Görgei izené, nem több 10,000 emberből álló hadseregénél. Pedig az az állítólagos 10,000 főnyi sereg, az orosz had legjava, 50,000 válogatott ember volt.

Nagy Sándor a vezér parancsát követve, a Köntös-gát két oldalán helyezte el táborát, mit sem törödvé azon koronkint szárnya kelt aggasztó hírrel, mely pedig, fájdalom, később valónak bizonyult be: hogy az ellenség nagy sereggel közeleg.

A Köntös-gát jobb oldalán, a nagyerdő délnyugoti szélére támaszkodva állott fel a Korponai-féle hadtest 12 ágyuval s a nagyerdő sűrűjében elrejtve 2 század gyalog honvédség.

A balszárny a Köntös-gát baloldalán, a város végén elterülő szállóskertek háta megett, a mostani téglavető felé terjedő területen 4500 emberrel s 15 ágyuval helyezkedett el.

A sereg központját a köntös-gáti töltésen 6 ágyu s 1500 gyalog honvéd képezte. Háta megett tartalék csapat, 4 század gyalogság, egy lándzsás zászlóalj, 2 század felkelő nép, s 6 ágyu.

Igy várt a tábornok ellenségére, meglankadt, de hazáját, vezérét utolsó lehelletéig hön szerető kis hadával.

Ez alatt az ellenség B.-Ujváros felől 50,000-nyi hadával lassu, de biztos lépésekkel közeledett az alföld szíve, Debreczen felé.

Ki sejtethé az iszonyú vihart, mely véresét fog hullatni a földre; ki tudhatá előre, hogy ma a bátor magyar hősök sötét temetője lesz az a hely, melyen győzelem reményével áplálkozva állanak?!

Délelőtt 10 órakor a Látókép felől fel-tünezett az orosz had előrs csapata 500 lovas kozák s 4 magyar század előőrséget szolgáló lovasságra s 2 ágyura bukkant. A nélkül, hogy ütközetbe bocsátkoztak volna, az oroszok azon az uton, melyen jöttek, visszavonultak.

A magyar tábor a visszavonulás láttára azt hitte, hogy legalább e napra az össze-ütközésből semmi sem lesz. Nagy Sándor tehát kiadta a város elöljáróságának a parancsot, hogy a polgársággal ételt készítsessen, s szállíttassa ki a táborba.

Délután 2 óra tájig a lelkes polgárság nagy tömege lepte el a tájat. Férfjét, apját, fiát, vagy testvérét kereste ki-ki a táborban. Meghatott n szemlélték a sok szenvedést átküzdött harcziákat, kik, bár arcukra a hosszas hadviselés fáradsalmi mély nyomokat véstek, boldogoknak érezték magukat szabadságuk tudatában. Könnyek között vitték elébe kinek-kinek azt a kevés, de józú eledelt, mit szivességből magukkal hoztak.

Nagy Sándor pedig, miután a táborát még egyszer vigyázva körültekintette, tisztjeivel együtt bejött a városba, a «Bika» vendéglőbe ebédelni.

Javában folyt az ebéd, midőn 2 óratájt gyors lovon vágat be a városba egy futár, s jelenti az ellenség előnyomulását, mit egy, a magyar előőrségen eldördülő ágyu is bizonyított. A tábornok, s kísérte gyorsan lóra kapott, s rohant a táborba. Nehány percz mulva az egész tábor csatákészzen állott.

A szélesen elterülő tengeri vetésekből áradatként előözönlő orosz sereg láttára a tiszt-tek esengve fogták körül a tábornokot, hogy gyorsan vonuljon vissza. Nem tette. Pedig el-hihető, hogy e pillanatban, ha már előbb nem is, megvillanhatott agyában a kínos gondolat, hogy Görgei számára iszonyu vérfürdő akar készíteni. S vajjon nem e gondolat miatti elkeseredés vitte őt a csata tüzébe? Ki tudná megmondani?! Gyorsan összéb vonta csatavonalban álló seregét, s a balszárnyak kiadá a parancsot, hogy az ellenség jobb szárnyát verje vissza. Az aránytalanul kisebb magyar had feladatát a legvitézebben teljesítette: az orosz erő jobb szárnyát gyorsan visszazoritotta. E szép jelenet Nagy Sándort lázba hozta. El-

határozássá érlelődött lelkében ama gondolat, hogy az ütközetet minden áron folytatni fogja.

Azonban az orosz hadvezér Paskievich ujabb csapatokat alkalmazva az előbb visszavert helyére, állását ismét vissza foglalta.

Más veszély is gyors eldöntés felé vitte a csata sorsát. Ugyanis a magyar sereg jobb szárnya az óriási tömegekben hullamzó orosz erő hősies küzdelem mellett sem birta sokáig fentartani. Az erdőben hátréddül elrejtett gyalogság pedig, látva a roppant erőt, csatába sem ereszkedett, elmenekült.

Délután 5 óráig folyt az ütközet a legnagyobb erőfeszítéssel, s elkeseredettséggel. — Ekkor a jobb szárny löszereiből kifogva, meghátrált az ellenség előtt. A csata-rend a hátrálás láttára felbomlik. Az orosz katonaság, mint leomló felhőszakadás borítja el a magyar tábor.

Látható volt, hogy minden elveszett. A magyar sereg jobb szárnya összeomlva vonult vissza, futtaban egymást sodorva, gázolva vagy a kozákok által legyilkolva öntözte kiomló vérevel a harcmezőt.

Azonban a központ a balszárnyval együtt még visszavonulásában is szilárdul fenn tudta léleljenetét tartani, s tömeggé alakulva, 4 század lovasságtól, s 8 ágyutól fedezve Szóvát felé vonult el.

A győzelmet vett orosz sereg a városba jött, s itt néhány napig kénye-kedve szerint fosztogatta, rabolta, gyilkolta a védtelenül maradt polgárságot.

Sok vitéz elhullott e sikmezőn, sokat megsztészórt az iszonyú vihar, úgy, hogy midőn a maradvány összekerült, a tábornok könnyes szemekkel tapasztalhatta, hogy alig van 4000 embere.

A debreczeni csata elvesztés s vele együtt a magyar szabadság fénylő csillaga is leáldozott. Görgei néhány nap mulva Világoson lerakta a fegyvert, s a «hon is földre zuhan!» A szabadság Isten asszonya kezéből eldobva a kialvó felben lévő fákljat, kinok között nézte, mint hantolják be kedves gyermekét, s zokogva dől korán elhunyt szülőtte sírhalmára. A magyar szabadság eget sötét felhő szállotta meg, s sötétségben maradtak ennek összetépett gyermekei!

Ezek a hősök, kik itt sírjokban pihennek, nem látták, de elbeszéljük nekik azt a szörnyű átkot, mit a kifürkészhetlen tanácsú Isten e nemzet sújtolására a gonosz ellenség, az idegen hatalommal győzött kényur kezei által véghez vitt.

Nem látták, de elmondjuk sírjaik felett, hogy a szabadság behatolásával a bus hazafiak kinjjaikat elviselni nem bírván, abba a kardba mélyedtek, melylyel nem rég a halált diadalittasan osztogatták.

Elmondjuk, hogy a legnagyobb magyar azok között, kik valaha e haza földjét tapaszták, zokogva borult le leigázott hazája határkövére, s honából forró, örök emlékül egy maroknyi port vitt el messze idegen világra «siri vankosul» . . .

Elmondjuk azt a fájdalmat, melyet talán az itt aluvók szíve is megértettek, az a fájdalom, mely a nemzet szívén keresztül nyilallott akkor, midőn 13 hű fia kiomló, piros vére festette azt a földet, mely gyermekeivel nehéz bilincsre verve raboskodott.

Elmondjuk itt e sírok felett, hogy az üldözött, zaklatott hazafi «nem lelé honját a hazában», s kebleben tenger fájdalommal, szívében soha ki nem alvó hazaszeretettel, a jelentelen kényur ellenében a legnagyobb undorral eltelve hagyta el honát, mint hajdanán a törhetetlen kurucz csapat, mely messze honától idegen földön hullatta forró könnyét hön szeretett hazája sorsa felett és sírja is idegen földön domborul.

Vagy elfeledhető é az a kegyetlen, vak düh, melylyel a zarnok egy hosszú évtizeden keresztül akarta ezt az árván maradt nemze-

tet bilincseiben össze morzsolni, megsemmisíteni! . . .

Azt is elmondjuk sirjaitok felett kedves halottaink, hogy az elpusztítás minden eszköze sem tudta megölni ezt a nemzetet és a szenvedések viharát szilárd, büszke homlokkal állotta ki.

S ki hitte volna, hogy felderül egy jobb kor hajnala, melyben a megtiprott, de meg nem hajtott nemzet szenvedését maga a gőgös ellen is megsokalta s óhajította a szenvedések sebét bekötözgetni?!

Pár évtized szenvedése megérlelte a békeség, egyesülés forró óhaját, kibékült a zarnok, s a leigázott fél s azóta emez az egység örömét, holdóságát s szerencsétlenségét élvezi.

De szívéből a haza, s szabadság-szeretete nem hal ki soha!

Ha olykor-olykor vészes felhők gyulnak ki annak egén, mint a jelenben is, midőn a haza testén velünk együtt él, de fajunkat századok óta gyűlölő miveletlen tömeg szentségtelen kezekkel töri össze legdrágább erekleinket, s csufolja egy nemzetnek legnagyobb fájdalmát: még szilárdabb lesz szíveinkben az a ragaszkodás, mely sirjaitokhoz tapasztja lelkünket, hazánk szabadságáért elhullott dicső férfiak!

Érzi ez a nép, hogy azonnal beborul ege, mihelyt a szent hagyományoktól eltér, érzi, hogy ha hűtlen lenne valaha a ti szent sirjaitokhoz, s sirjaitokból kikelve, szent haragra gerjedve szellem szárnyaitokkal szívének ragadnátok meg; csodás hatalmával újra megzendülne a próféta költő lángajaka:

Ébredj, ébredj istenverte nemzet!

Ébredj, ébredj, mert ha most nem ébredsz,

Soha többé nem lesz ébredésed!

Ha ébredsz is, annyi időd lesz csak:

Mig nevedet sarkövedre vésed! a

BELFÖLD.

A b. ujjfalu kerület függetlenségi és 48-as pártja vasárnap tartott értekezletét nagy lelkesedéssel Pappszász Károlyt kiáltotta ki képviselő-jelöltjévé. A kijelölt értekezleten résztvettek Papp Elek, Hentaller Lajos, Sturman György, Noszlopy Gyula és Barabás Béla orsz. gyűl. képviselők is. A kormánypart részéről Szunyogh Szabolcs próbálkozik meg a — bukással!

Elhunyt oláh püspök. Vancsa János gyulafehérvári görög kath. érsek és metropolita Balázsfalván elhunyt. Vancsa 1820-ban született s 1865-ben nevezetett ki püspökké, 1868-ban pedig metropolitává lett.

A szerb egyházi kongresszus, a Pol. Corr. értesülése szerint, október közepén fog Karlovczán egybegyűlni. A kongresszuson, melyen Brankovics György szerb patriárkha fog elnökölni, mint királyi biztos valószínűleg Nikolics Fedor báró fog szerepelni.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Gróf Teleki Blanka élete. *)

De Gerando Antonina jeles irónőnk tolalából „Gróf Teleki Blanka élete” cím alatt egy 82 oldalra terjedő csinos kis füzet jelent meg a Légrádi testvérek kiadásában.

A füzet átolvasásánál érdeklődésünket folyton lekötve tartja a finom színezéssel irt, szomorú eseményekben gazdag életrajz. Gr. Teleki Blankában a De Gerandó Antonina fáradhatatlan szívessége folytán megismerjük a magas műveltségű lelkes magyar nőt, ki egyszers mint az 1851—57-ik évig tanúsított hősies magatartása után méltán kiérdemli a magyar hősnő elnevezést. Irónőnk e művet a „Gr. Teleki Blanka kör” számára, minden szép és jóra való buzdítás céljából írta.

Gr. Teleki Blanka Szatmármegye Hosszfalva községében született. A szülők gr. Teleki Imre és gr. Brunswick Karolina mindent elkövettek arra nézve, hogy gyermekeik az igaz, lelki műveltségnek legmagasabb fokát elérjék. Hogy mennyire sikerült ez a jó szülőknek, eléggé tanúsítja a többi közül kivált, páratlan életrajza, melynek legszigorubb időszak a szabadságharcunkat követő évekre esik.

A festszobában való teljes kiképzését a kintetéből előbb Kolozsváron, majd Budapest, Drezda és Münchenben lakó rokonainál időzött. Élénk világot vet gondolkodás-módjára egy kis felelet, mit a Münchenben vele volt Leon Cogniet tanítójának sétaközben tett. — Ugyanis egy kissé tulgzadagon festett, aranyozott kávéházi csarnok előtt menve el, kérde

*) Az 1848-49 „Történelmi Lapok”-ból.

— 1892 aug. 2. —

Ütött, ütött az ünneplés órája
S mi: hű utódok itt vagyunk megint.
Mely domborúl a hősök szent porára,
A sirhalomra annyi szem tekint.
És annyi szembe könny felhői gyűlnek.
Könnyfellegekbe villámló lobog.
Emlékező lelkünkön bánat ül meg:
Szívünkben lelkesült öröm dobog.

Csak hadd peregen honfibanat gyöngye,
A lelkeken borongjon fájdalom:
Uj Golgothának porhanyul göröngye;
Martyrok hamván ör e sirhalom.
És hadd cikázzék a szem villanása;
E nagy napon öröme is van ok:
Mert keblökét tárták föl a csapásra,
Ugy veszték el, mint büszke magyarok!

Óh nem is tudjuk őket elfeledni:
Takarja bár irigy idő moha,
Szívünkbe zárjuk a »honvéd« nevet mi;
Csak itt van, ebben méltó otthona!
És e név a magyar szív drága gyöngye,
Minőt nem rejt a nagy tengerfenék;
Nem volt közöttük egy se gyáva, gyöngye,
De sziklaszivű hős — az volt elég!

Ha van magyar, ki őket elfeledte:
Ne jöjjön velünk ünnepelni ma!
Nem is magyar, korcs annak lelke, teste,
Káromlás ajkán a dal, az ima.
Ha volna sok, ki elfeledte őket:
Lábunk alatt a föld szakadna meg.
S mely érczet is megolvast, összegezt,
Tüzes méhébe hullna a tömeg.

Még rajta volt a drága vér a kézen,
Melyet békére nyújtottak felénk:
Feledni nem, de megbocsátni készen
A szerződést mi megpecsételénk.
Ah jól van úgy! Zordan miért is álljunk:
Ha megtért ellen nyújtja jobb kezét?
Háromszáz éves, átkozott viszályunk,
Miért ne téptük volna végre szét?

Nagy volt a nép, hogy akkor megbocsátott;
Fejet hajt neki a történelem.
És annyi vétket, annyi álnokságot! . .
Ilyen erény csak nagy szíven terem
De ha feledné: kiknek drága vére
Irott az égre szebb kor hajnalát?!

— Úgy visszahullna, olyan törpéségre!
Megérdemelné százszor a halált.

Nők, férfiak, ti gyermekek, ti vének,
Mind, a ki él, kinek szíve dobog, —
Óh zengjetez dalt a hősök nevének;
Hallják a dalt ők — és így boldogok.

* Elszavalta a mai ünnepélyen Szilágyi Imre hittanhangoló.

szeretett tanítványától: »hogy ha egy ily banalis helyet is így díszítenek ezental, mi fogja ezután az előkelőt megkülönböztetni a többi-től?«

Az egyszerűség (felelt Teleki Blanka. 1846-ban szíve, s az a vágy, hogy hazájának tetteleg is javára legyen, ismét Budapestre hozták s itt saját költségén mint a leány-nevelőintézetet nyitott. Csendes és áldásos működése felbe lett szakítva a 48—49-es országos mozgalmak által. Budapestről Debreczenbe, majd Nagyváradra ment, utjában mindenütt annyi jót téve, a mennyit csak tehetett. De Gerandó Antonina így írja ezt: »Teleki Blanka ezután Nagy-Váradra költözött, mert ide szölytölte a honleányt a kötelesség. Sok, sok sebesült feküdt ott ápolatlanul ezer nélkülözés között. Teleki Blanka maga körül gyűjtötte a lelkes nőket mind, és kitűnően szervezte a betegápolást, saját kezével gyógyítva magyart és elenséget, egyforma emberszeretettel, s magán vagyonaiból látván el a szűkölködőket mind-avval, a mi neki hiányzott. Mindezt a legegyszerűbb módon vitte véghez, misem gondolva hála-ra vagy köszönetre. Teleki Blanka mindenüvé követte a magyar kormányt, mindenütt a szenvedők mentő anyyala volt.«

A szomorubb napokban, mikor a magyar pénz be lett tiltva, a sok menekülő honvédet élelmi szerekkel, ruhazattal, osztrak-pénzzel látta el, »kik soha sem tudták meg, ki volt e kétségbeesett percekben az ő jótékony mentő szellemök.«

Lángoló hazaszeretete, mely ártatlan jótékony tettekben nyilvánult, szemét szurt az illető körökben, s 1851. év tavaszán haditörvényszék elé állították. — A törvényszéknek egy Bilkó nevű tagja, ki főképp azt nem tudta megbocsátni Teleki Blankának, hogy vádjait mindig büszke nyugalommal, mondhatni megvető modorban utasította vissza,

Kihúllt a kard, mit görcsösen szorított
Bosszúállásra felemelt kezünk, —
Rozsdát reá negyedszázad borított:
Mi már csak így — dalban emlékezünk.

De bosszúállást már nem is kívánnak;
Porladva lent nem fáj a régi seb.
Csak minden évben sirjaira várnak,
Ez áldozat előttük kedvesebb.
Ha kelnének, támadva új életre:
Ők sem dobnák el azt a jobb kezét.
A vér, a könny és minden eltemetve . . .
Nem bosszú hát, csupán emlékeztet!

És minden évben sirjaira várnak —
Tanúlni tőlük szép, nagy dolgokat!
Szív nem maradhat meddőnek, kopárnak:
Az elhittelt mag mind, mind megtakad.
Tőlük tanuljuk a hazát szeretni —
Oly igazán, hogy forr belé a szív.
És életünket harc tűzébe vetni!
Ha a szabadság harsonája hív!

Itt, itt lobog szabad hon szent szerelme,
A föld alól im' itten csap ki láng.
Meggylad tőle a szív és az elme,
Kettős tüzes nyelv itten száll le rák.
Ha jőne ellen s rabbilincsbe verne:
Vaslánczokat mi összeszakgatunk.
A föld alá sem bir temetni verne;
Mert még a sírból is feltámadunk!

Itt, itt lobog szabad hon szent szerelme,
A reszkető ajk itt remeg imát.
Tehozzad szárnyal a szív és az elme,
Magyar néped — nagy Isten itt imád.
Ki annyi vészen átvezettél minket,
Mig a turúl repült hadunk előtt:
Vezess, vezess, mint egykor őseinket,
Szabad hazát szeretni adj erőt!

Jánosy Zoltán.

A miniszterelnökség új államtitkára. A hivatalos lap vasárnapi száma a következő királyi elhatározást közli:

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére: Tarkovich József államtitkári címmel és jellel felruházott miniszteri tanácsost a miniszterelnökséghez valóságos államtitkárrá kinevezem.

Kelt Ischlben, 1892. évi július hó 27-én.
Ferencz József s. k. Gróf Szapary Gyula s. k.

KÜLFÖLD.

Boldog Norvégia! Mint Krisztániából jelentik, a svéd storting (képviselet) a rendkívüli hadügyi czélokra kért 3 millió helyett csak 2,799,000 koronát szavazott meg. (Mely ország merne még a hadügyi czélokra kért összegből valamit lezuhni? Szerk.)

Montenegro ágyui. Cettinijéből jelentik, hogy a montenegrói kormány, a német és angol ajánlatok mellőzésével, összes ágyuit hat millió frankig Franciaországban rendeltette meg.

Sajtószabadság Bulgáriában. A bolgár kormány elhatározta, hogy a sajtócenzurát megszünteti. A bolgár kormány e lépésével bebizonyítja, hogy még sem olyan szörnyűek a bolgár állapotok, a mint azt az oroszok híresztelik.

három vádapatot gondolt ki, melyek körül csoportosította a többi. Az első volt a Teleki Blanka nevelő-intézete.

Mint hogy a grófnő egyedül hazafias szempontból állította fel s hazafiasság Bilkó szemé előtt a legnagyobb bűnök egyike volt, ez a nevelő-intézet volt az egyik bűnapal, mely miatt halálra lehetett itélni a vádlottat, annál is inkább, hogy e 15 leánykából álló intézetből indult ki az egész forradalom 1848-ban, ez szórta szét az egész országban a márcziusi szabadságeszméket.

Ez szörül-szóra így maradt a haditörvényszék ítéletében is!

A második vádpontot képezték azok az ifjúsági olvasmányok, remekművek fordítása, a mit Teleki Blanka pálfalvi magányában kezdeményezett, másokat is felszólította e hazafias vállalatra. Ezt is úgy tüntette fel Bilkó, mint a forradalmi eszmék hirdetését.

A harmadik vádapatot a grófnő által irt és a neki címzett levelek képezték, a melyekből Bilkó minden áron azt akarta kisútni, hogy Teleki Blanka Párisban élő nővérével és Lövey Klárával »összeesküvést szőtt, hogy új forradalmat idézzen elő Magyarországon.«

Ezért aztán Bilkó minden szót elferdített. Ha De Gerandóné azt írta leveleiben, hogy »a kicsinyek jól vannak«, mit, természetesen gyermekeire értett, Bilkó azt állította, hogy a a kicsinyek a gyuka t jelentenek, miket külföldön szereztek be a forradalom számára stb.

Nevezetes és a magyar nemzet becsületére válik, hogy a behitt, minden nemű és rangu egyének közt, kiket a Teleki Blanka-féle perben Budapestre idéztek és kihallgattak, sem remítés, sem jutalom-ígéret által egyetlen egyet sem lehetett találni, ki kész lett volna Teleki Blanka ellen tanuskodni.

Ujdonságok.

Állítsunk Vasvári Pálnak emléket!

A »Szabadság, Egyenlőség, Testvériség« mártír halált halt vértanujának, a mártiusi napok fiatal, lángelkű Demostenesének állítsunk szikla-köböl elpusztíthatatlan emléket.

Építsünk ez emlék mellé egy egyszerű menedék házat, hogy ha felkeresi hazafias lelkesedéstől indítva, a vándor, a havasok mélyén a szabadsághős eleste helyét, legyen hol fátalalmait a vadregényes fenyevesek ölen kipihenje.

Vasváry fiatal életét az egész nemzetért áldozta fel. Legyen tehát a nemzet minden igaz fiának része a Vasvári emlék felállításában, legyen abban mindenkinek egy-egy fillere beépítve.

Adakozzunk és gyűjtünk bármily apró összegeket!

Hogy mindenkinek, a ki az Emlékhez hozzájárul, legyen Vasváriól ereklyéje, az ereklye-muzeum elkészített a Vasvári eleste helyének képét 24/32 cm. nagyságu kartonra nyomva, fénykép után készült elichéről. — E kép, melynek lenyomata az 1848—49. Tört. Lapok 14. számában is látható, drbját 20 krjával, ha legalább 10 drbot gyűjtenek, a gyűjtőknek kész-éggel megküldik.

Gyűjtővet megkeresésre készséggel küld az ereklye-muzeum.

A befolyt összeg minden hó elején be-küldendő az »1848—49-iki orsz. ereklye-muzeum Kolozsvárt« czimen.

A muzeum igazgatósága.

* **Augusztus 2.** A főiskola ifjúsága által ma d. u. rendezett hazafias ünnepély le-folyásáról csak holnap hozhatunk részletesebb tudósítást, mivel az ünnepély d. u. 5 órakor kezdődik, tehát akkor, midőn lapunknak már meg kell jelenni. Lapunk mai számában azonban közöljük már Diószegi Mihály hittanhangoló emlékbeszédét, továbbá Janosy Zoltán alkalmi költeményét, melyet Szilágyi Imre szavalt a honvédtemetőben. Az ifjú lelkesedéssel irt műnek bizonyára kedves olvasmányul szolgálnak városunk hazafias közönségének!

* **A fecskékről.** Egy madar-barát saját megfigyelése után leírta, hogy mint tanítják a fecskék kicsinyeket »kenyer keresetre.« — Egy delután — így beszéli el tapasztalatait a madarak barátja — egy darab gyepestér fölött, melynek ketszélét bokrok, a harmadik szélet egy malomárók, a negyedik pedi egy új épület képezték, vigan röpködött egy gecskes család, mely állt a két öregből és négy fiatal fecskéből. — Miután egy ideig játszadoztak, kezdetét vette az oktatás. — Az öregek egyike elrepült s egy kis tyuktollal tért vissza. A fiatalok, melyek valószínűleg éhesek voltak, mohón kaptak a toll felé; az öreg azonban felröppent s a tollat elejté, a mit a másik öreg gyorsan elkaptott. Ezt egy ideig az öregek ismételték, mig végre a fiatalok is utának csináltak. A kicsinyek azonban csakhamar rájöttek, hogy a toll nem ennivő s többé nem is kaptak utána, mikor az öreg eltűnt, de csakhamar újra visszatért, még pedig egy lepével, melylyel a játeket előbbi módon folytatták. Majd különféle bogarak jöttek sorra; először nagyobbak, aztán mindig kisebbek. Így tartott az oktatás körülbelül esti hatóráig. Ekkor következett a gyakorlati vizsga. Az öregek a malomárók felérpültek, melynek vize fölött milliószámra röpkedtek a szunyogok. Itt aztán az öregek örömmel látták, hogy fátarozásuk nem veszett kár-

Két évig tartó vallatás és négy évig tartó kufsteini szigorú várfogsága ideje alatt folyton a legdurvább bánásmódban részesítették gr. Teleki Blankát. Ha rokonai és többek tanácsára kegyelmet kér, talán meg is kapja, de ő, ártatlansága érzetében ennek gondolatát is megvetette. Szívesebben szenvedte a vértanúság keserveit, mintsem megalázza magát az akkori zarnok hatalom előtt. Sőt büszkeséggel, örömmel töltötte el szívét annak a tudata, hogy az ég engedte őt is szenvedni az annyira imádott hazáért.

Az 1857-ik év tavaszán a politikai foglyoknak általánosan kegyelem adatott. Ekkor szabadult ki gr. Teleki Blanka is.

Erős lelke segítségére volt abban, hogy fogsága idejében mindvég hősönőhöz méltóan viselje magát; ez adott erőt a gyenge testszervezetnek is, hogy a sok sanyargatás alatt össze ne omoljon. A kiszabadulás után azonban egészségére nézve beállott a visszahatás. A lélek erős maradt de a test kimerült. Üdülő helyek felkeresése, a család általi szeretetteljes ápolás mind nem segíthettek már rajta. Hátralevő éveit a folytonos betegség majdnem elviselhetetlenné tette, mig végre 1882 év őszén Párisban örökre lehunyt. Szeimet a széplelkű honleány, kinek emléke büszkeséggel töltheti el minden igaz magyar nő kebelét.

Hiszem, hogy csakis a közökhajnak leszek hű tolmácsolója, midőn köszönetet mondok De Gerando Antonina urnónek, a miért alkalmat nyújtott nekünk a gr. Teleki Blanka életének s lelkesítő tetteinek bővebb megismerésére, kinek legutolsó szava is »Magyarország volt«.

Tokaji Irma.

Férfi chifon ingek

a hirneves Schroll-féle chifonból
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr

GALLÉROK,
k é z e l ő k,
NYAKKENDŐK,
harisnyák, keztyük.

Napernyők.

e s e r n y ő k.
Kész mosó gyermek ruhácskák,
Brassói posztók,
TRICOT
Peruvien és Doskin.

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÉGNÉL.

(8.)

101.—

50 év óta sikerrel használtatik.

Szeplőket és májfoltokat, valamint az
összes bőrtisztítálatanságokat eltávolít
biztosan az

ESZÉKI
SPITZER KENŐCS
és az
ESZÉKI
Salvator szappan

Védjegy.
valódi minőségben csak a

DIENES J. C.-féle

gyógyszertárban

ESZÉKEN, felsőváros

1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg mosdóvíz 40 kr.
1 darab Salvator szappan 50 kr.
1 doboz Lyoni riaspor 3 színből 50 kr és 1 frt.

Figyelmeztetés.

Csak akkor valódi, ha fenti törvényi-
leg beiktatott védjeggyel el van látva
és kértik a t. cz. közönség csakis

Dienes-féle eszéki kenőt és szappant
kérni és elfogadni.

Főraktár: **Budapest**

TÖRÖK JÓZSEF urnál

(303.) Király-utca 12. 2-4.

Szőlő gazdák

figyelmébe!

Peronospora ellen való
permetezéshez

AZURINT

feloldva üvegszámra

ugy RÉZGÁLICZOT,
jegeczes SZÓDÁT

igen jutányos árban ajánl

Rickl József Zelmos.

(3.)

63

LÄHNE INTÉZET

SOPRONBAN.

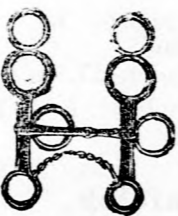
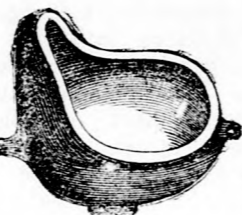
Nyilvánossági joggal bíró 4 elemi és 6 gimnázialis osztály. Reális-
kolai és VII. osztálybeli növendékek előkészítése.

UJ NÖVENDÉKEK
a szüneti két hónapon is felvétetnek.

Értesítővel, prospektussal szívesen szolgál

(261.) 9 16.

az intézeti igazgatóság.

Valódi francia és angol szerszámok

minden iparághoz és minden darab mellett jótállás,

Épület-vasalások és kátránytető-lemezek.

rúdvasak, lemezek, VASTARTÁLYOK,

legfinomabb öntött acélok és fémek.

Gazdasági-, kerti-, házi- és konyhafelszerelések,

Kerti-lóczák és vas-butorok, árnyékszék-closettek és vízvezetési kagylók.

AGYAG- és VAS-KÁLYHÁK, KONYHÁK,

Tizedes és egyensúly mérlegek

legjobb minőségben,

Peronospora szőlőpenészgomba fecskendőgépek

legjobb rendszer (részletfizetésre is.)

Tűz- és betörés elleni pénzszekrények,

kirakat- és ajtó acél-redőnyök.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

(Képes árlap minden szakmára nézve ingyen és bérmentve.)

TÓTH GYULA

ELŐBB

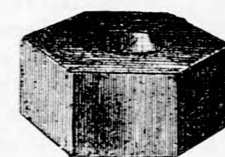
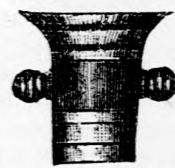
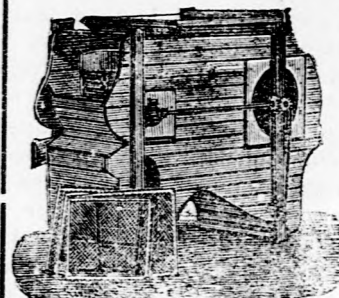
TÓTH LAJOS és TÁRSA

(6.)

vasnagyszerkedés

54.—

DEBRECZEN, VÁROSHÁZÁBAN.

Női-ruhaszövetek, gyapju voileok,
mosó voileok, batist, zephir, atlas-szatin
vásznak, kész fehérneműek,
szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők

SZABÓ LAJOS FIAI

özégnél.

(171)

Leszállított árúk az egész idény alatt.

73—